

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA21
VT12
Handledare: Anna Sundell

KAPITALISTISK KANNIBALISM

En världssystemteoretisk analys av Resursexploateringen i DR Kongo

Max HÖGBLOM
Marianne MUKANGA

ABSTRAKT

Den Demokratiska Republiken Kongo är ett mycket fattigt land som är mycket rikt på mineraler. Kongos mineralrikedomar kan uppgå till ca 24 biljoner USD, men landet är djupt korrumpert, och utnyttjas av länder i den rika världen för dess mineraler. Dessa mineraler används senare i produktionen av avancerad elektronikprodukter, smycken och andra produkter. Denna studie ämnar undersöka varför det är på detta viset, och vilka bakomliggande mekanismer är strukturella i världssystemet. Studien använder sig av världssystemteorin som till stor del är utvecklad av Immanuel Wallerstein, för att analysera problemet ur ett radikalt strukturellt perspektiv. Kongo analyseras som del av den globala periferin, och undersöker vilka effekter denna placering i världssystemet har på Kongo. Ett annat världssystemteoretiskt perspektiv av Alf Hornborg används också för att få ett vidare perspektiv på exploateringen. Detta perspektiv ser på teknikens roll i det systematiska utnyttjandet, där teknik ses som en strategi för kärnan att spara tid och rum på bekostnad av tid och rum i periferin. Studiens slutsats är att exploatering av Kongo är ett systematiskt problem som inte beror på illvilja utan snarare på det kapitalistiska systemets inneboende karaktär.

Nyckelord: Demokratiska Republiken Kongo, DRC, resursexploatering, världssystemteori, Wallerstein, exploatering, periferi, myten om maskinen

Antal ord: 9,321

Table of Contents

ABSTRAKT	2
1 INLEDNING	5
1.1 SYFTE	6
1.2 FRÅGESTÄLLNING	6
1.3 AVGRÄNSNING	7
1.4 DISPOSITION	8
2 METOD, MATERIAL & BEGRÄNSNINGAR.....	9
2.1 METOD OCH MATERIAL.....	9
2.2 BEGRÄNSNINGAR	11
3 BAKGRUND.....	13
3.1 HISTORISK ÖVERBLICK.....	13
3.2 DAGENS EKONOMISKA SITUATION	15
3.3 LEVERANSKEDJAN.....	16
4 TEORI	19
4.1 VÄRLDSYSTEMTEORI	19
4.1.1 <i>Det kapitalistiska världssystemet.....</i>	<i>19</i>
4.1.2 <i>Staten och monopol.....</i>	<i>20</i>
4.1.3 <i>Det moderna världssystemet.....</i>	<i>21</i>
4.1.4 <i>De strukturella positionerna i världssystemet.....</i>	<i>22</i>
4.1.5 <i>Kärnan.....</i>	<i>23</i>
4.1.6 <i>Periferin.....</i>	<i>23</i>
4.1.7 <i>Semi-periferin.....</i>	<i>23</i>
4.1.8 <i>Tidsdimensionen.....</i>	<i>24</i>
4.2 MYTEN OM MASKINEN	24
4.2.1 <i>Teknik som förskjutning av tid och rum.....</i>	<i>25</i>
4.2.2 <i>Ojämnt utbyte.....</i>	<i>25</i>
4.3 KRITIK AV VÄRLDSSYSTEMTEORIN	26
5 ANALYS.....	27
5.1 KONGO I DET KAPITALISTISKA VÄRLDSSYSTEMET	27
5.2 DEN SVAGA STATEN	30
5.3 KONGOS FÖRHÅLLANDE TILL SEMI-PERIFERIN	30
5.3.1 <i>Ojämnt utbyte.....</i>	<i>31</i>
5.4 KONGOS FÖRHÅLLANDE TILL KÄRNAN.....	32
5.4.1 <i>Teknikmonopolet hos kärnan.....</i>	<i>33</i>
5.5 AVSLUTNING	34
6 SLUTSATS.....	35
7 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING.....	37
8 KÄLLFÖRTECKNING	38

KAPITALISTISK KANNIBALISM

En världssystemteoretisk analys av Resursexploateringen i DR Kongo

---

* * *

“The sting of a fly, the Congolese say, can launch the end of the world. How simply things begin.

Maybe it was a chance meeting. A Belgian and an American, let’s say, two old friends with a hunger in common, a hand in the diamond business. A fly buzzes and lights. They swat it away and step into the Belgian’s meticulously polished office in Elisabethville. They’re careful to ask after each other’s families and profits, and to speak of how they are living in a time of great change, great opportunity. A map of the Congo lies on the mahogany table between them. While they talk of labor and foreign currency their hunger moves apart from the gentlemanly conversation with a will of its own, licking at the edges of the map on the table, dividing it between them. They take turns leaning forward to point out their moves with shrewd congeniality, playing it like a chess match, the kind of game that allows civilized men to play at make-believe murder. Between moves they tip their heads back, swirl blood-colored brandy in glass globes and watch it crawl down the curved glass in liquid veins. Languidly they bring their map to order. Who will be the kings, the rooks, and bishops rising up to strike at a distance? Which sacrificial pawns will be swept aside? African names roll apart like the heads of dried flowers crushed idly between thumb and forefinger – Ngoma, Mukenge, Mulele, Kasavubu, Lumumba. They crumble to dust on the carpet.”

Barbara Kingsolver, 1998: 361

* * *

1 INLEDNING

Detta citat är taget ur boken Kingsolvers *Gifträdets bibel* ger en bra bild av hur den Demokratiska Republiken Kongo och dess mineralrikedomar blivit utsatta för exploatering av mäktiga utländska krafter. Dagens värld är en värld där vissa människor lever i högre standard medan andra lever på mycket låg standard. Denna uppdelning är geografisk och dess härkomst är skapad av det internationella ekonomiska systemet, som inkluderar oss alla. Somliga historiska och politiska händelser har lett till denna utveckling som t.ex. kolonialism, imperialism och de starka krafter som motverkar förändring. Studien är skriven utifrån ett radikalt perspektiv och anser att den globala orättvisan och de ekonomiska världsklyftorna till stor del har sitt ursprung från exploatering av naturresurser - allt från slavar till coltan. Ända sedan kolonialiseringen på 1800-talet och fram tills idag har den världsekonomiska klyftorna inte slutat öka - och "BNP per capita i de 20 rikaste länderna har vuxit till 37 gånger större än de 20 fattigaste länderna, ett gap som har dubblats de senaste 40 åren," (Beer & Boswell, 2002: 30). Trots kunskapen om den växande fattigdomen och ett globalt system som gynnar de industrialiserade länderna, så fortsätter denna utvecklingen. Å ena sidan finansierar exploateringen inbördeskrig, diktaturer, inhumana arbetsförhållanden och underutveckling i underutvecklade länder, samtidigt som framåtgående utveckling sker i den rikare delen av världen. Varför fortsätter detta?

Kongos otroliga rikedomar har länge inspirerat begär hos människor och stater. Statens svaghet gör utnyttjandet av dess värdefulla resurser enkelt och ekonomiskt. Emellertid måste det kongolesiska folket fortsätta lida av brutalitet och av den systematiska exploateringen i form av ihållande fattigdom, institutionaliserat krig, våldtäkt, korruption, underutveckling och förtryck - lokalt så som globalt.

Misskötseln och exploateringen av de kongolesiska resurserna har plågat landet i århundraden. Den belgiska Kung Leopold IIs utnyttjande av slavarbete i Fristaten Kongo inkluderade den regelbundna amputeringen av armar och ben, massakrer av hela byar i avskräckande syfte, och hela 220 miljoner franc i ackumulerad personlig rikedom främst från kongolesiskt gummi och elfenben (Hochschild, 1998, 357). I

moderna tider har “45% av raffinerade kopparexporter smugglats ut ur landet på 1980-talet, vilket smugglades via Uganda, och uppskattningsvis undgick \$437 millioner av diamantexporter regeringens statsinkomster,” (van de Walle, 2001: 123).

Den stora elektronikmarknaden i västvärlden tjänar på den instabilitet som råder i bland annat Kongo, vilket tillåter fortsatt exploatering och även smuggling som håller priserna nere på råmaterialen (Trefon, 2011: 41).

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att förstå hur exploateringen av mineralresurser från Kongo kan fortgå i dagens värld samt på så vis få en förståelse kring den strukturaliserade fattigdomens existens i landet. Kongo är intressant eftersom det är ett utav världens fattigaste länder som samtidigt är världens största producent av de sällsynta metaller som tillämpas i elektronikindustrin (*ibid.*: 40-41). Jämfört med andra länder med resursrelaterade problem, så är Kongo ett mycket brutalt fall med en stort omfång exploatering. Hur ser leveranskedjan ut för dessa mineraler och varför är det viktigt att undersöka den och därmed förstå den? Leveranskedjan kan belysa de strukturella mekanismer samt maktförhållanden som ligger till grund för exploatering. Genom att studera den koppling mellan kapitalism, import samt export av mineralerna och fattigdom, hoppas vi kunna avgöra vilka de bakomliggande mekanismerna i systemet är som tillåter exploatering. Exploateringen av Kongo är en orsak till dels dess fattigdom i landet men även rikedomen i andra delar av världen (De Koning, 2011: 9). Denna studie fördjupar sig i orsakerna till hur exploateringen av Kongo är en del av världens ekonomiska system.

1.2 Frågeställning

Vilka bakomliggande mekanismer i världssystemet tillåter exploatering av mineraler i Demokratiska Republiken Kongo?

1.3 Avgränsning

Det finns många fall av exploatering som existerar med snarlika mönster till den exploatering som pågår i Kongo. Många naturresurser finns i begränsade mängder vilket i sin tur ofta kan skapa konflikt. Vatten, olja och fisk är alla exempel på resurser som skapar konflikt och orättvisa i världen just nu. Denna studie avgränsar sig dock till den mineralkonflikt som nämnts för att belysa exploateringsproblematiken med ett exempel som är mycket intressant och relevant. I dagens samhälle där vi lägger stor vikt på mänskliga rättigheter, verkar det absurt att nästintill slavarbete används och brutala krig finansieras för att utvinna de mineraler som vi använder i vår avancerade teknologi till vardags.

Studien undersöker vad som är de bakomliggande mekanismerna som tillåter resursexploatering i Kongo. Detta är en stor fråga och det finns många olika orsaker så som historiska, geografiska, politiska och ekonomiska. Denna studie kommer att angripa problematiken kring, samt konsekvenserna av exploateringen av mineraler i Kongo för att utifrån det belysa den ekonomiska orättvisan. Den kommer även att se vilken roll Kongo har i världssystemet och hur landet utnyttjas. Undersökningen kommer i första hand utgå från Kongo men nämner även några utav de länder som bedriver handel med landet för att illustrera exploateringen rent konkret. Vi kommer inte fokusera på konfliktaspekt i landet och hur den hållits vid liv. Fokus kommer främst ligga på att få det klart för sig om vad Kongo, som ett stort och politiskt instabilt land med enorma naturresurser, skapar för dynamik i världssystemet och det kapitalistiska flödet. Frågor om hur systemet bör förändras, eller som fokuserar på inhemska politiska motsättningar osv, kommer inte besvaras i denna studie. Studien kommer inte heller att analysera de olika lagstiftningar som utvecklas för att motverka handeln i konfliktmineraler, så som Dodd-Frank lagen i USA, eftersom dessa är mycket svaga och inte påverkar situation mycket. Vidare avgränsar sig studien till en djupgående analys av det nuvarande världssystemet i relation till Kongo och inte tidigare världssystem där Kongo varit delaktig, eftersom vi fortfarande lever i det nuvarande systemet och att god historia innan koloniseringen av Afrika är mycket sällsynt.

1.4 Disposition

Uppsatsen är strukturerad så att det först presenteras en fördjupning av uppsatsens metodik i kapitel två där det ges en förklaring på vilken metod som kommer användas och varför metoden i fråga är lämplig i detta fall. Där efter följer en klarläggning om hur genomförandet av studien kommer ske samt vad som kommer undersökas. Fallet kommer därefter att introduceras i kapitel tre genom att presentera en historisk överblick över Kongo samt en blick över dagens situation. Denna redogörelse belyser främst landets exploateringshistoria fram till idag. Därefter följer en beskrivning av leveranskedjan av de mineraler som exploateras i landet idag då en illustration av mineralerna transporteras ut ur landet samt om några utav de länder som (indirekt) understödjer exploateringen i sig. Kapitel fyra innehåller teori, där ett ramverk byggs upp med hjälp av världssystemteorin. Teorin kommer att leda analysen och presenteras i kapitel fem. Studien avslutas med en genomgång av resultaten och även förslag på vidare forskning i kapitel sex och sju.

2 METOD, MATERIAL & BEGRÄNSNINGAR

2.1 Metod och material

Det finns många olika metoder att välja för genomförandet av undersökningar, och därför är det viktigt att välja en metod som passar till ämnet man studerar för att få ett så bra resultat som möjligt (Gustavsson, 2004: 7). Denna studie använder sig av den vedertagna kvalitativa fallstudiemetoden med fallet angående exploateringen i Kongo som centrum för studien. I en kvalitativ fallstudie är syftet att nå djupet av ett fenomen samt att öka förståelse kring dess existens. Frågeställningen i denna studie är svåröverblickbar då det finns många olika samband som orsakar det som skall studeras. På grund av denna komplexitet är det lämpligt med fallstudiemetoden för denna undersökning (*ibid.*: 115). Studien kommer att vara teori-användande eftersom världssystemteorin kommer att appliceras på ett fenomen ur verkligheten för att försöka förklara detta fenomen.

Fallstudiemetoden är en kvalitativ metod, vilket ger en möjlighet att *förstå* och *förklara* sociala fenomen, som ses som dynamiska, inte statiska (Bryman, 1999: 65). Detta till skillnad från den kvantitativa forskningen som är statisk eftersom “den tenderar att försumma inverkan och rollen av förändring i det sociala livet,” (*ibid.*: 101). Eftersom den kvalitativa forskningen ser världen som sammankopplad och dynamisk, så kan inte saker studeras i isolation, men snarare uppvisar den kvalitativa forskningen “en preferens för kontextualism i dess åtgående att förstå händelser, beteende, osv i deras kontext,” (*ibid.*: 64). Denna kontext uppnås genom en genomgående bakgrund och ett hänsynstagande till det specifika fallet Kongo, och dess relation till resten av världen i form av dess position i världssystemet. Analysen, där denna kontext senare används, är undantagslöst är en aspekt av fallstudiemetoden och all kvalitativ forskning (*ibid.*: 63).

Fördelen med denna metod är att den är passande för detta ämne då syftet är att göra en djupare studie av exploateringen för att få en konkret uppfattning av det ekonomiska samspelet i världssystemet och för att identifiera de kausala mekanismerna som orsakar växande klyftor. Eftersom fallstudiemetoden undersöker

ett specifikt fall, visar den hur unik världen egentligen är. Alla människor och samhällen kan inte generaliseras, och därför är det viktigt att undersöka det unika med olika fall. Dessutom skapar fallstudiemetoden en mycket bra möjlighet till jämförelse. Att jämföra med andra fallstudier, utanför denna studie ger en mycket djup och högt reliabel jämförelse eftersom fallen är så djupgående utvecklade (*ibid.*: 88-90). Detta är en möjlighet, men Bryman menar även att fallstudier lämpar sig väl till forskarlag som var och en gör en fallstudie och sedan jämförs fallen. En tredje möjlighet att skapa jämförbarhet är att välja ett fall som är representativt för något typiskt (*ibid.*). Den kvantitativa fallstudien är ett utmärkt instrument för att förstå den sociala världen eftersom den har mer möjlighet att förstå de processer som skapar sammanlänkningar mellan människor och sociala institut och nätverk (*ibid.*: 102).

Nackdelen med fallstudiemetoden är att resultatet av analysen är svår att generalisera utifrån (Bell, 2006: 20-21). Dock kan denna nackdel minimeras genom de åtgärder för jämförbarhet som nämnts ovan. Dessutom betyder valet av ett fall alltid att ett annat fall valts bort och det kan anses snävt att fokusera på endast ett fall, istället för att jämföra. Ett annat hinder för fallstudien och den kvalitativa forskningen rent allmänt är tolkningsaspekten, som kan tillbringa en längre validitet. Tolkningen är mycket viktig då fallstudiemetoden är ett sett att sätta sig in i det studerades perspektiv. Då blir det viktigt att forskaren förstår detta perspektiv, och verkligen tolkar kontexten och fallet på rätt sätt, och det är svårt för en läsare att ge ett omdöme över detta (Bryman, 1999: 77). Reliabiliteten av fallstudien kan vara ett problem, eftersom det är svårt att hitta andra fall som är jämförbara för att kunna mäta huruvida studien är reliabel, eller precis, i sitt genomförande (Gustavsson, 2009: 134).

Materialet till studien är hämtat från akademisk litteratur och rapporter gjorda av icke-statliga organisationer som *Global Witness*, *Världsbanken*, *FN*, osv. Det empiriska materialet om Kongos historia är taget främst ifrån Martin Merediths *The State of Africa* (2005) och Adam Hochschilds *Kung Leopolds Vålnad*, och materialet angående det politiska och ekonomiska dagsläget främst från Theodore Trefons *Congo Masquerade* (2011). Det teoretiska materialet baseras till stor del på Immanuel Wallersteins *Världssystemanalys* (2004), och *The Capitalist World-Economy* (1979), och dessutom kompletteras med Alf Hornborgs *The Power of the Machine* (2001).

Wallerstein är grundläggande teoretiker inom världssystemanalysen och Hornborg är en humanekolog som är verksam i Lund, som utvecklar världssystemteorin med en undersökning om teknologi och maskiner.

2.2 Begränsningar

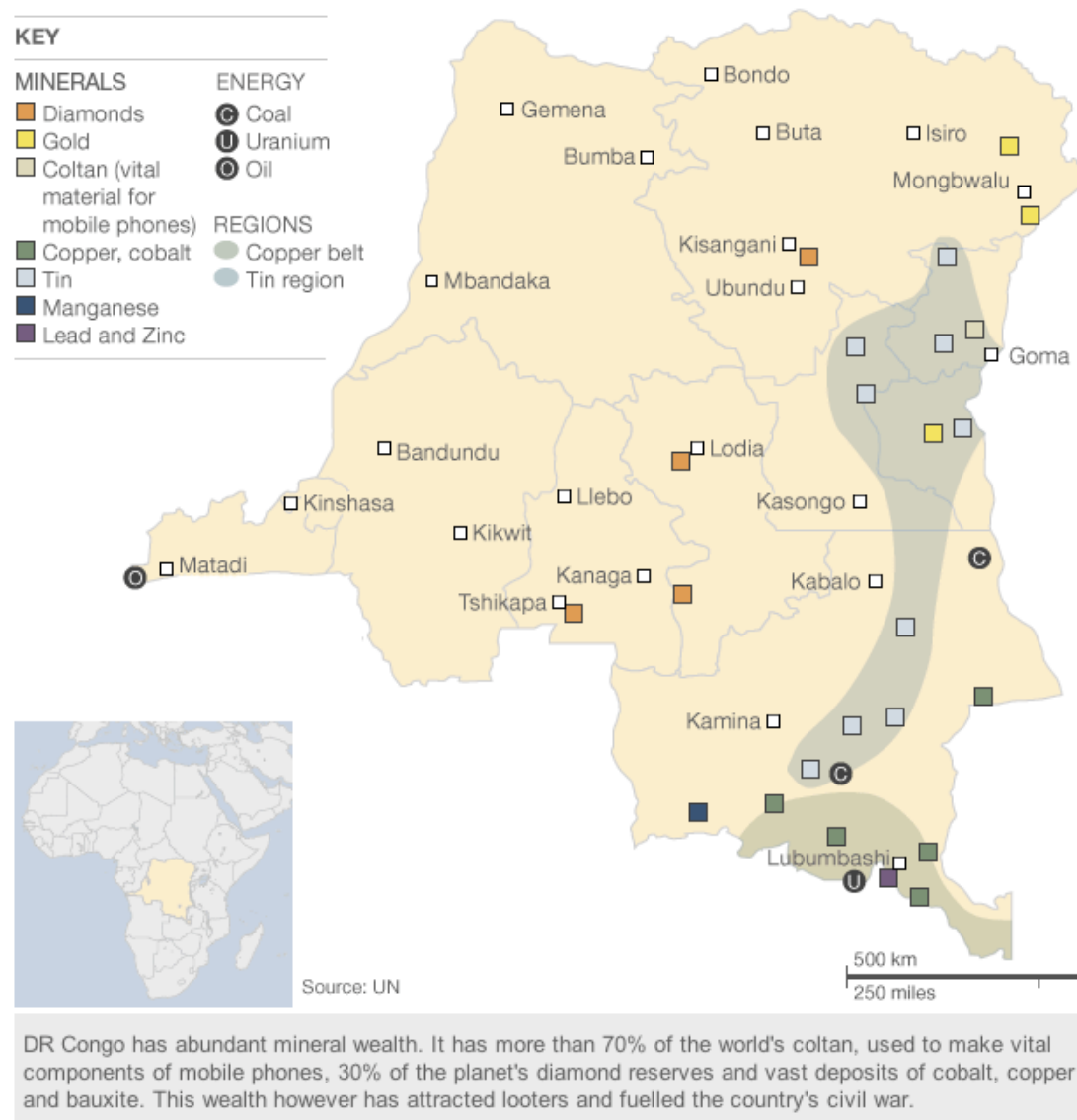
Begränsningar som uppkommer i samband med studien är främst olika typer av bias, material-relaterade tillkortakommanden, och även metod-relaterade tillkortakommanden. Bias, eller subjektivitet, förekommer hos de sekundärkällor vi använder, eftersom författarna trots allt är personer med vissa värderingar. Ett exempel på detta är Wallerstein, som används flitigt i denna studie och som i sin ungdom reste till fattiga delar av världen och började formulera sin teori efter det han sett (Goldfrank, 2000: 151). På detta vis är hans teori grundad i egna erfarenheter och värderingar, vilka kan påverka teorin i sig. Värderingar som grundas i observationer om världens orättvisor kan vara känslomässiga eftersom mänskligt medlidande kan påverka människor djupt. Även själva observerandet är olika för olika människor beroende på deras bakgrund, uppväxt och fysiska möjligheter. Som forskare och som människor har vi alla värderingar och erfarenheter, och därför är det omöjligt med absolut objektivitet i de sociala vetenskaperna (Chalmers, 1999: 19). Vårt egna bias är även inblandat i valet av ämne, teori och material, eftersom vi letar oss till det som vi tycker är intressant för någon anledning, vilket kan bero på oändligt många personliga faktorer. Trots denna ontologiska begränsning måste vi försöka ha ett balanserat val av material för att minska den subjektivitet som kan tillkomma vid forskning.

Världssystemteorin som helhet är en relativt nisch-artad teoribildning i jämförelse med andra teorier inom internationella relationer så som Realism eller Liberalism. Dessa teorier är så populära att de forskats, debatterats och utvecklats i hundratals år av en mycket stor mängd individer. Däremot har världssystemteorin endast utvecklats sedan 1970-talet, och därmed inte haft samma exponering till kritik, vidareutveckling samt debatt, och baseras till en större grad på tänkandet av få personer, främst Immanuel Wallerstein.

Slutligen så är tiden en mycket prominent begränsning i studien som ej haft tillräckligt med tid för att grundligt gå igenom den forskning som finns inom den

världssystemanalytiska forskningsfaunan, och för att hitta de kanske mest lämpliga källorna.

3 BAKGRUND

Karta 1 (BBC, 2011)

3.1 Historisk överblick

Demokratiska Republiken Kongo (DRK), benäget i centralafrika, har ett av de mest blodiga förflutna på den afrikanska kontinenten. Geografiskt ligger landet i den mycket bördiga Kongobassängen och marken är otroligt berikad av mineraler som bl.a. ten, guld, coltan, gummi och diamanter (Trefon, 2011: 41, se **Karta 1**). Landets mineralrikedom är så stor att den uppskattas vara värd ca 24 *biljoner* USD (det är lika mycket som USAs och Europas sammanlagda BNP), och däribland hela 70-80% av världens coltanreserver (Morgan, 2009).

Vid Berlinkonferensen år 1885 styckades hela 2,344,000 km² (j.fr. ¼ of USAs area) i den centralafrikanska djungeln av och skapade Fristaten Kongo - ett territorie som den Belgiska Kung Leopold II utnyttjade som sin privata egendom (Trefon, 2011: 19). Kungen förde under dessa år, en mycket våldsam politik och blev en utav världens rikaste män av naturresurserna i Kongo. Kongohistoriken Jules Marschall uppskattar konservativt att Leopold tjänat motsvarande minst 1,1 miljarder amerikanska dollar i dagens valuta av Kongo exploitationen (Hochschild, 1998: 357). Belgien fortsatte att styra Kongo efter Leopolds död fram till självständigheten 1960, då Patrice Lumumba demokratiskt valdes till Kongos första president. Mäktiga intressen, företag och länder som Frankrike och USA ansåg att Lumumbas socialistiska visioner var hotfulla och han blev därför brutalt mördad av en lönmördaraktion som planerats av CIA (*ibid.*: 390).

Joseph Mobutu tog makten 1965 och likt Kung Leopold behandlade han landet som sin privata egendom då han tömde statskapitalet på dess investeringar samt exploaterade landet på dess naturresurser. På samma sätt som Leopold skapat stora förmögenheter från Kongos enorma resursfyndigheter, baserades Mobutus stora förmögenhet på mineraler och utlandslån (Trefon, 2011 :19). Dessa lån och politiskt stöd kom bl.a. från USA som stödde Mobutu eftersom han motarbetade och avisade kommunismen under Kalla kriget. Vid krigets slut distanserade sig de västerländska från Zaire och politisk förändring blev nödvändig (*ibid.*).

En plötslig minskning av kopparpriset på mitten av 1970-talet ledde till en lika snabb och plötslig minskning av Kongo exportvinster (Meredith, 2005: 300). Eftersom landets ekonomi var baserad på primärvaror, så hade denna kopparsvala en enorm effekt på ekonomin, vilket tvingade in Kongo i en mycket stor recession. Stora lån tecknades hos västmakterna och slösades snabbt bort på de personliga lyxlivet hos den kleptokratiske diktatorn. Vidare så fallerade store utvecklingsprojekt under samma tid som var finansierade av Bretton Woods institutionerna. Som exempel är det hydro-elektriska projektet Inga-Shaba på Kongofloden som skulle förse Kinshasa-området och Katanga med el, och som kostade fyra gånger dess budgeterade 250 miljoner USD och endast producerade 18% av dess kapacitet (och senare ännu mindre) (*ibid.*: 301). En sådan ruinerande ekonomiföring var snarare belönad i USA,

där Mobutu välkomnades med öppna armar och ord som "Zaire är bland Amerikas äldsta vänner, och dess president - President Mobutu - en av våra mest värdefulla vänner," (George Bush Sr., citerad i Meredith, 2005: 308).

Laurent-Désiré Kabila tog över makten i samma period som folkmordet i Rwanda tog slut. Folkmordet, mellan Tutsis och Hutus, krävde upp till 1 miljon liv varav majoriteten var Tutsis. Konflikten *spred* sig vidare över gränsen till Kongos nordöstra del i Kivu provinsen, då sammanlagt 1.2 miljoner flyktingar strömmade in över gränsen och blev välkomnade av Mubutu. Bland flyktingarna fanns också rebeller från både Rwanda och Burundi som flytt till Kongo och fortsatte krigföring mot civila inom Kongos gränser (Prunier, 2009: 27).

Under kriget, som även kallas för det första Kongokrigen (1996-1997), tog Laurent-Désiré Kabila makten och utropade sig själv som president. Kabilas brist på erfarenhet av att styra ett land drev Kongo i en ännu djupare kris, och tvingades utnyttja dess resurser tills han, år 2001 blev han mördad av sin livvakt. Mot slutet av hans styre hade regimen enbart kontroll över ca 50% av landet. Han efterträddes 2003 av sin son (eller ryktade sonson) Joseph Kabila som än idag styr i landet (Trefon, 2011: 20). Hans första försök med att stabilisera landets ekonomi var att söka stöd av Bretton Woods institutionerna, vilka i efterhand blivit kritiserade för att denna långivning legitimerat den korrupta staten (*ibid.*: 20).

Efter självständigheten har Kongo lidit, inte enbart politiskt utan även ekonomiskt genom uttömning av landets rikedomar. De statliga investeringarna har minskat kraftigt och landets BNP per capita låg år 2010 på 199 USD (Word Bank, 2012).

3.2 Dagens ekonomiska situation

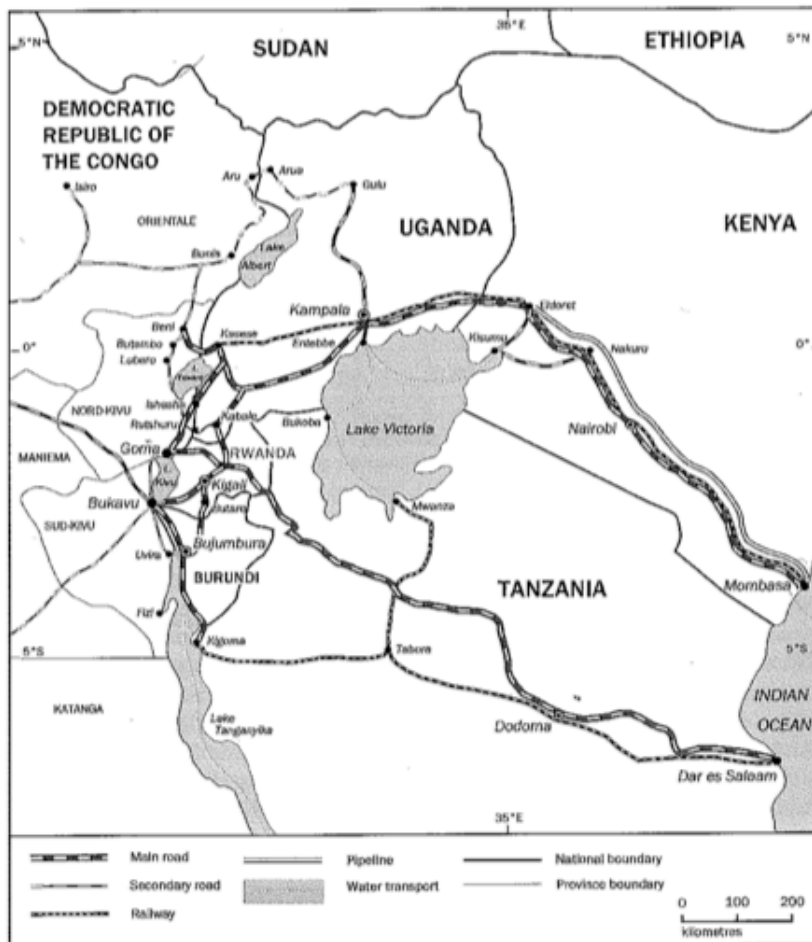
Det mycket låga statskapitalet i Kongo och det svaga styret i landet är ett mycket stort problem idag (Trefon, 2011: 123). Staten har svårt att betala ut tillräckliga löner då en genomsnittlig månadslön inte ligger på mer än 50 USD vilket inte täcker övriga utgifter så som hyra, skola och mat (*ibid.*: 94). Landets geografiska storhet försvårar en total kontroll över landet (*ibid.*: 122).

De mänskliga rättigheterna hotas ständigt av rebellgrupper som skapar idag oro och instabilitet i landet vilket sker främst i Kivu provinsen dit de gamla flyktingarna från Rwanda och Burundi flytt och startat rebellgrupper (FN, 2012). Siffror från FNs högkommissarie för mänskliga rättigheter visar att över 40,000 av Kongos befolkning tvingats fly bara i April 2012 (*ibid.*). FDLR och Mai-Mai är bara några utav de gerillagrupper som finansierar sig själva genom att plundra byar och försöka ta kontroll över gruvor (De Koning, 2011: 23). Staten jobbar dock ständigt med att avvärja gerillorna, vilket samtidigt är svårt då grupperna rekryterar nya medlemmar hela tiden och plundrar för att kunna finansiera nya vapen (*ibid.*: 18). En fördel för landet är att ekonomin försämrats mer sedan Joseph Kabila kom till makten. En åtgärd som bidragit till Kongos positiva förändring i ekonomin är 'The Mining Code' som försöker hindra den värsta av exploateringen vid gruvorna (*ibid.*: 30).

3.3 Leveranskedjan

Mängden ovanliga mineraler i Kongo är stor, speciellt i den nordöstra Kivu provinsen som gränsar till Uganda, Rwanda och Burundi. I Kivu provinsen finns det hundratals gruvor där det bl.a. bryts coltan (som är en källa till tantalite), tungsten, ten (som även kallas för cassiterite) och guld. De tre förstnämnda mineralerna, ofta förkortade till 3T, används främst i elektronikprodukter, medan guld främst efterfrågas av smyckehandlare. Efterfrågan av dessa ovanliga mineraler är som tidigare nämnt stor världen över (*ibid.*, 2011: 5).

Figure 2.1. The main land and water transport routes for resources to and from eastern Democratic Republic of the Congo

Source: Pourtier, R., *The Role of the Exploitation of Natural Resources in Fuelling and Prolonging Crisis in the Eastern DRC* (International Alert: London, Jan. 2010). p. 79.

Karta 2 (De Koning, 2011)

Skillnaden mellan exploateringen av guld och de 3T:n skiljer sig transportmässigt från gruvorna till slutprodukt. Skälet till detta är att värdet av guld är mycket högre än de andra mineralerna, vilket betyder att guld kräver mindre plats och färre transaktioner än de 3T:n (De Koning, 2011: 6, 12).

Transporten av de 3T:n, från gruvorna till antingen Goma som ligger i norra Kivu eller Bukavu i södra Kivu, sker främst via små flyg eller med marktransport. Licensägaren till gruvan från vart mineralerna brutits betalar en summa till ett institut vid namn Small-scale Mining Assistance and Trading Service (SAESSCAM) för att få tillstånd att transportera mineralerna till Kivu. Väl framme i antingen Goma eller Bukavu sker en registrering av godset i licensägarens namn bl.a. för att staten ska ha möjlighet att kontrollera mineralernas väg ut ur landet. Det som också sker är

affärsuppörelser med handlare från framför allt Asien och Europa (De Koning, 2011: 8-9). Lasten fortsätter via Uganda, Rwanda och Burundi, vidare mot hamnar antingen i Tanzania eller Kenya för att därefter skeppas iväg via båt till företag i Asien och Europa som importerar metaller. Dessa företag bearbetar och raffinerar metallen för att sedan sälja vidare den till bl.a elektroniproducenter (*ibid.*: 9).

Guldgruvorna finns främst i södra Kivu runt Bukavu (*ibid.*: 12). Det är inte enbart företag som kommer till Bukavu för att handla guld - eftersom guldet är mindre så är det vanligt att försäljarna (och köparna) själva bär guldet på sig. Kongoleser reser själva utomlands för att hitta intresserade guldhandlare. Detta tjänar de oftast mer pengar på samt att de, väl utomlands, passar på att köpa hem olika varor. Det är även mycket lättare att smuggla ut guld ur landet som individuell försäljare vilket de enklast gör på internationella flyg. Det har alltså ökat med enskilda försäljare som gör affärer utomlands (*ibid.*: 13). I september 2009 så smugglades ca 40 ton guld ut ur landet värt 1.24 miljarder dollar varje år, och guldets slutdestination är i första hand Dubai och Kina (*ibid.*: 10-13).

4 TEORI

4.1 Världssystemteori

Världssystemteorin är en världsåskådning av olika system vilka ses som byggstenar av den ojämna ekonomiska fördelningen. Teorin utvecklades av bl.a. Immanuel Wallerstein under 1970-talet, en vidareutveckling av beroendeteorin som var mycket populär under denna tid (Hobden & Wyn Jones, 2008: 147). Att se systemet som analysenheten istället för staten är en av de grundläggande byggstenarna och skillnaderna i jämförelse med tidigare teorier inom statsvetenskapen (Wallerstein, 2006: 16). Teorin tillhör den radikala genren då den kritiskt undersöker de ekonomiska dimensionerna av globala orättvisor på system-nivå.

4.1.1 Det kapitalistiska världssystemet

Världssystemteorins huvudargument är att globala orättvisor existerar på grund av det världssystem vi lever i. Det nuvarande världssystemet är ekonomiskt och ett kapitalistiskt sådant som kommit att omfatta hela världen (Wallerstein, 2004: 48). Med *världssystem* menas ”ett stort geografiskt område inom vilket det råder arbetsdelning och där det interna utbytet av basala eller livsnödvändiga varor är betydande lika väl som kapital- och arbetsflödena,” (*ibid.*). På grund av systemets oerhörda heterogenitet – som inkluderar en stor pluralism av kulturer, religioner, språk och levnadssätt – är dess sammanhållning baserad på ”den arbetsdelning som upprättas inom dess gränser,” (*ibid.*). Vidare menar Wallerstein att kapitalism i grunden inte är något urskiljande för det moderna världssystemet, eftersom vinstsökande av salu- och lönearbete förekommit ”i tusentals år,” (*ibid.*). Det som särskiljer detta kapitalistiska system är att ”systemet prioriterar *ändlös* kapitalackumulation,” vilket ”innebär att människor och företag [som] ackumulerar kapital i avsikt att ackumulera ännu mer kapital,” belönas av systemets ”strukturella mekanismer,” medan de som har andra motiv bestraffas av systemet (*ibid.*: 49). Kapitalisterna söker hela tiden påverka marknaden till deras fördel genom påtryckningar och influerande av stater, för att kunna utnyttja dem maximalt (Wallerstein, 1979: 25).

Vårt kapitalistiska världssystem har varit det mest bestående, och dess överlevnad bygger på att det politiska intresset inte överskrider det ekonomiska intresset – om den politiska makten blir för stark underprioriteras den oändliga kapitalackumuleringen som är så central för kapitalismen.

”Kapitalister behöver stora marknader (mini-systemen är således för snäva för dem) men de behöver också en mångfald stater så att de kan undvika stater som går emot deras intressen till förmån för stater som är beredda att tjäna dem. Endast förekomsten av ett ansevärt antal stater inom ett större område med arbetsdelning garanterar denna möjlighet.”

– Wallerstein, 2004: 49

Faktorer som har gjort att systemet varit politiskt stabilt över en mycket lång tid är den hos de dominerande starkt koncentrerade militärmakten, ett visst förtroende och beroende till systemet av de som propagerar det (exakt vilka dessa är lämnar Wallerstein medvetet oklart, men han menar de som är inblandade i systemet på den ’vinnande’ sidan, inte den förlorande), och stratifieringen av systemets befolkning – till en stor underklass och en liten mittenklass som båda domineras av en elit (Wallerstein, 1979: 22-23).

Den kapitalistiska världsekonomin består av flera institutioner, varav de mest fundamentala är *marknaden, företagen, staten, hushållen, samhällsklasserna* och *statusgrupperna* (Wallerstein, 2004: 49-50). Marknaden i det kapitalistiska världssystemet är på den långa sikten världsomfattande, trots att det klart finns mindre lokala marknader och vissa produkt-specifika marknader så är hela världen möjliga köpare av produktionen (*ibid.*: 50). Systemet kräver en marknad som är ”delvis fri,” då en helt fri marknad skulle leda till alltför låga vinstmarginaler så, desto närmre marknaden är ett monopol, desto mer lönsamt blir det för säljare och på en internationell nivå, även stater. Detta kan ske genom bl.a. patent, import- och exportbegränsningar eller oligopol (*ibid.*: 52).

4.1.2 Staten och monopol

Enligt Wallerstein är “[relationen] mellan stat och företag [nyckeln för] att förstå hur världsekonomin fungerar,” eftersom staten skyddar äganderätt och det ekonomiska

systemet (*ibid.*: 78-79). Företag med säten i starka stater har möjlighet att influera sin stat för att göra dess affärer med svagare stater mer fördelaktig, genom politiska åtgärder som handelsavtal, protektionistiska ingrepp, osv. (*ibid.*: 84). Det är genom kärnans statsmakter som monopol kan upprätthållas gentemot periferierna (Wallerstein, 2006: 26). I kärnan produceras avancerade produkter som inte produceras i periferierna, och all forskning, utveckling och värde-ökning sker i kärnan (Dicken, 2011: 103).

De monetära vinstmöjligheterna har en stor påverkan i det kapitalistiska världssystemet. "Enligt [Wallerstein] mening är graden av monopolisering - och därmed graden av lönsamhet - den viktigaste faktor som åtskiljer centrumartade processer från perifera," (Wallerstein, 2004: 147). Kärnan har den makt på grund av att de har monopoliserat marknaden som finns där för att kunna kontrollera marginalen mellan inköpspriset och försäljningspriset av varor (Wallerstein, 2006: 26). Kärnan har, enligt Samir Amin, monopol på fem områden i världssystemet. Dessa är: "1) ett teknologiskt monopol, 2) finansiell kontroll av världsomspännande finansmarknader, 3) monopolistisk kontroll av planetens naturtillgångar, 4) media och kommunikationsmonopol, och 5) monopol över massförstörelsevapen," (Amin, 1997: 17-18). Detta påvisar hur mycket makt kärnan har att påverka världsekonomin till dess fördel.

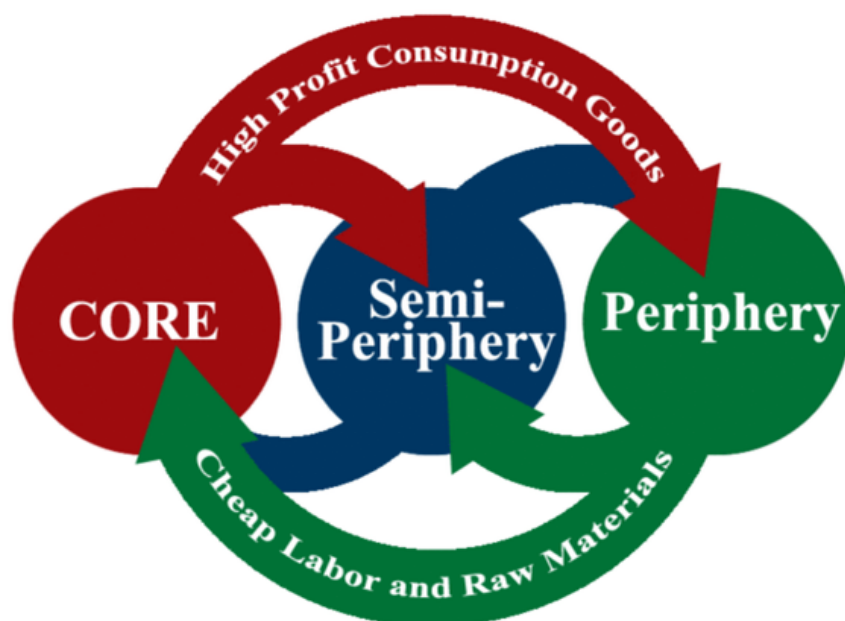
4.1.3 Det moderna världssystemet

Detta system baserades först i nord-västra Europa sedan 1640, då det kapitalistiska systemet utvecklades i samband med den agrara revolution som utspelades där (Wallerstein, 1979: 18, Atkins m.fl., 1998: 131). Vid denna tid uppfann man nya metoder för bl.a. odling och dränering som drastiskt effektiviserade jordbruket. Denna effektivitetsökning gav regionen ett starkt försprång, och redan vid slutet av 1700-talet, påbörjades den industriella revolutionen i England och Holland (Atkins m.fl., 1998: 131). Dock så är det knappast någon slump att industrialisering skedde just här - England var *kärnan* för världens största imperium och hade oändliga resurstillgångar (Hornborg, 2012). Vid denna tid tillhörde Östeuropa och Amerika periferin då det var en källa till resurser för kärnans användning, och medelhavseuropa tillhörde

semiperiferin då det “specialiserade sig på industriell högkostnads produktion,” (Wallerstein, 1979: 18).

4.1.4 De strukturella positionerna i världssystemet

Wallerstein menade alltså att världen var uppdelad i tre *strukturella positioner* - *kärna* och *periferi* (i enighet med beroendeteorin), men lade även därtill *semi-periferin*. Dessa positioner definierades som beståndsdelar av den globala arbets- och produktions delning. Det ekonomiska systemet och dess vinster, resursutvinning, produktion och arbetskraft är ojämnt fördelade mellan de olika positionerna, och de stora flödena visas i **Figur 1**, nedan. Positionerna är låsta i en utsugande sammanlänkning, där kärnan suger upp den rikedom som finns i periferin vilket leder till resultatet i att de fattiga blir ännu fattigare då de rika blir ännu rikare (Hobden & Wyn Jones, 2008: 148). Medan de centrumartade produktions processerna tenderar att koncentreras, tenderar de perifera processerna att “spridas ut över ett stort antal stater och dominera produktionen där, [... och] somliga stater har nästan jämn fördelning mellan centrumartade och perifera produkter; vi kan kalla dem för semiperifera stater,” (Wallerstein, 2004: 55)

Wallerstein's World System Theory Model

Figur 1 (Rice, 2011)

4.1.5 Kärnan

Kärnan är den del av systemet som exploaterar de svagare positionerna, främst periferin. Som figuren visar, så är importerar kärnan billigt arbete och råmaterial, mestadels från periferin men även till viss del från semi-periferin. Kärnan kännetecknas av liberal demokrati, import av råvaror, exportering av avancerade produkter, hög investeringsgrad och välfärd (Hobden & Wyn Jones, 2008: 148). Länder i kärnan “är starkare än andra [i semi-periferin och periferin] och [kan] införa handelsvillkor som innebär att ekonomiskt mervärde [flödar] från de svagare länderna (periferin) till dem själva (Wallerstein, 2004: 30).

4.1.6 Periferin

Periferin kännetecknas av icke-demokratiska regeringar, en omvänd handelsbalans där export av råvaror utgör den stora delen av ekonomin och avancerad produktion importerats, löner är ofta under fattigdomsnivån (ca \$2 om dagen) och en avsaknad av välfärd (Hobden & Wyn Jones, 2008: 148). Som figuren visar så är periferin resursbasen och arbetskrafts leverantören för kärnan och semiperiferin. Periferin köper sedan produkterna som skapats av resurserna som de själva exporterat från de andra positionerna till ett mycket högt pris i relation till råvarorna de sålt. Det ojämna utbytet som sker mellan kärna och periferi betyder att “en arbetare i periferin måste arbeta många timmar, vid en given produktivitetsnivå, för att köpa en produkt som producerats av en arbetare i kärnan på en timme,” och detta utbyte är nödvändigt för att det kapitalistiska ekonomiska systemet ska underhållas (Wallerstein, 1979: 71).

4.1.7 Semi-periferin

Semiperiferin, vilken Wallerstein menar skapar en förflyttningsmöjlighet mellan de olika positionerna i systemet, kännetecknas av auktoritära regeringar, en handel som inkluderar både råvaror och producerade varor, låga löner och låg välfärd (Hobden & Wyn Jones, 2008: 148). Som figuren visar så befinner sig denna position i ett mittläge där de utnyttjas av kärnan men samtidigt utnyttjar periferi, och “spelar även viktiga

ekonomiska och politiska roller [som stabilisator] inom det moderna världssystemet,” på grund av denna plats i mitten (*ibid.*). De två lägre positionerna befinner sig i en konkurrens där alla försöker förbättra sin position - periferin söker sig till semiperiferin, medan semiperiferin hela tiden försöker bli en del av kärnan (Wallerstein, 1979: 72).

4.1.8 Tidsdimensionen

Dock räcker det inte att dela upp världen i dessa positioner för att förstå hur systemet utvecklas - en tid-dimension måste tilläggas för att se förändringarna i systemet. En central aspekt av världssystemteoretisk analys är den långa sikten, s.k. *la longue durée*, som innebär ”den tidsrymd inom vilken ett givet historiskt system existerar,” (Wallerstein, 2004: 38). Denna tidsrymd ger en bredare överblick och förståelse, då historien spelar en mycket stor roll i nutiden. Ett kärnargument i teorin menar att ett systems institutioner utvecklas och förändras, på samma sätt som världssystemet som helhet skapas, fortlever, och sedan rasar samman (Hobden & Wyn Jones, 2008: 147). Det system vi lever i nu är inte unikt utan snarare det senaste av en rad tidigare världssystem. Som påpekades ovan, var Amerika och Östeuropa en del av periferin på 1600-talet, men Amerika tillhör nu otvivelaktigt kärnan och Östeuropa bör ses som antingen semiperiferärt eller, som en del av det mäktiga EU, en del av kärnan. Alltså har världssystemet förändrats mycket under de senaste 400 åren. Periferin har dock förändrats ytterst lite - Afrika, stora delar av Asien och Latinamerika och även delar av mellanöstern tillhör fortfarande denna position.

4.2 Myten om maskinen

Teknologi är en av de centrala aspekterna som leder till ett lands positionering som kärna, semi-periferi eller periferi, där teknologin är koncentrerad i de avancerade ekonomierna i kärnan, och till en mindre grad semi-periferin. Teknologi utvecklas i kärnan för att öka vinster, effektivisera, osv, och säljs sedan till de andra positionerna. Alf Hornborg är professor i humanekologi vid Lunds Universitet och har med sitt verk *Myten om maskinen* byggt vidare på världssystemteoretisk analys där han fokuserar på teknologi och det ojämna utbytet mellan de olika strukturella

positionerna. Hornborg definierar teknologi som en helhet som beror på tre faktorer - naturen, kunskap och utbyte (Hornborg, 2001: 10). Hans tes är att “vi har fastnat i en kollektiv illusion om den moderna teknologins natur. Vi inser inte att det som i slutändan får våra maskiner att fortsätta fungera är de globala handelsvillkoren. Kraften av maskinen är inte *av* maskinen, men snarare av de asymmetriska utbytesstrukturer som den är ett uttryck av,” (*ibid.*: 3). Med andra ord är det internationella ekonomiska systemets struktur anledningen till den globala snedfördelningen av teknik och resurser.

4.2.1 Teknik som förskjutning av tid och rum

Teknik skapas inte för skojs skull, men snarare för att det är ekonomiskt logiskt att göra det. Teknikens vits är att effektivisera - att ge oss tid att göra något annat. Med maskinens hjälp har vi till en allt större grad ersatt mänskligt arbetskraft. Som ett exempel så utvecklades vad Hornborg menar är en av de första maskinerna på 400-talet - en vattenpump som ersatte slavarbete för att pumpa vatten, och på modern tid har vi ersatt hembiträden med maskiner som dammsugare och tvättmaskiner (Hornborg, 2012). Denna ‘ersättning’ av tid och rum i kärnan, och dock inte alls en ersättning, utan en förskjutning från kärnan till periferin, och tekniken är den samhällseliga institution som tillåter den. Tiden är i själva verket “en strategi för att vinna tid och rum för *vissa samhällsgrupper*, på bekostnad av tid och rum som förbrukas på annat håll i världssystemet,” (*ibid.*).

4.2.2 Ojämnt utbyte

Anledning till att tekniken koncentrerats i kärnan är det ojämna handelsutbytet, eller den ekonomiska ämnesomsättning som är ett resultat av världssystemets struktur (*ibid.*). Det kapitalistiska systemet har visat sig vara “en framgångsrik institution eftersom den kräver färre soldater och har gjort det exploatativa sidan av resursutvinnings processer mindre synlig,” än vad andra utvinningsprocesser kräver, som t.ex. slavkolonier osv (Hornborg, 2001: 11). Den globala handelsbalansen är asymmetrisk på det vis som kärnan är den globala importören av produkter och resurser, och periferin är den globala exportören av tids-krävande (i form av

arbetskraft) och rums-krävande (i form av markarealer) råvaror. Det som exporteras från kärnan är dock inte alls lika krävande av tid och rum (Hornborg, 2012). På detta vis är teknologi “resultatet av en asymmetrisk global transferering av resurser,” (Hornborg, 2001: 11).

4.3 Kritik av världssystemteorin

Världssystemteorin kritiseras ofta för att den anses vara för fokuserad på endast ekonomiska faktorer, med bristande analys på faktorer som kultur. I Wallersteins egen genomgång av kritiken mot teorin påpekar han specifikt angrepp “från fyra olika läger: de nomotetiska positivisterna, de ortodoxa marxisterna, statsautonomisterna samt de kulturella partikularisterna. Kritiken som framförts från alla dessa skolor går i huvudsak ut på att världssystemanalysen inte har accepterat deras grundläggande antaganden. Detta är naturligtvis en riktig iakttagelse, men intellektuellt sett knappast ett förödande argument,” (Wallerstein, 2004: 40).

I en kritik av teori, hävdar Jan Nederveen Pieterse att teorin fokuserar alltför mycket på ekonomi, men negligerar andra aspekter som påverkar samhället. Han menar att Wallersteins argument om att stater har skapats genom världsekonomin är felaktigt, och påstår istället att det är på motsatt vis (1988: 252). Han kritiserar även den komplicerande vidheten i teorin - att den fokuserar på så många olika faktorer och bygger upp ett sådan svår-överskådlig helhet (*ibid.*).

5 ANALYS

Studien går ut på att undersöka de bakomliggande mekanismer i systemet som tillåter exploatering av Kongos resurser och med det teoretiska ramverket som hjälp ska nu dessa mekanismer tydliggöras. Mekanismerna kan sägas vara följande: den specifika historiska inkorporeringen av Kongo i världssystemet genom kolonialism, det kapitalistiska ekonomiska systemet, den svaga och korrumperade staten, den perifera ställningen i handlande med större makter och kärnans monopol på teknologi, produktionsmöjligheter, makt osv. Dessa mekanismer ska nu undersökas i mer detalj genom att det teoretiska ramverket appliceras på det empiriska för att konkretisera den världssystemsteoretiska analysen och Kongos position i världssystemet.

5.1 Kongo i det kapitalistiska världssystemet

Kongos strukturella position påstås av Wallerstein vara i semi-periferin (1979: 100), men denna studie vill påstå att Kongo snarare befinner sig i periferin. Andra teoretiker, som Dunn, Kawana, Brewer (Chase-Dunn, 2000) placerar dock Kongo som del av periferin. Som tidigare nämnts, kännetecknas periferin av bl.a. icke-demokratiska regeringar, en dominerande råvaruexport, och extrem fattigdom. Kongo uppfyller alla dessa krav, men uppnår ej det som kännetecknar semi-periferin, som en import, produktion och export av *varor* utöver råvaror, högre löner och välfärd.

En stor del av produktionen och utvecklingen av elektronikvaror sker i kärnan och semiperiferin (Hobden & Wyn Jones, 2008: 148). Den ökande konsumtionen av elektronik satte resulterade i en ökande mineralefterfrågan mellan 1999 och 2000 med hela 38%, vilket motsvarar ca 2,268 ton coltan (Global Witness, 2005: 13). Detta innebär att Kongo har den perifera rollen som resurs-bas för kärnan och semiperiferin. Denna exploatering är del av maskineriet som driver den ekonomiska utvecklingen i kärnan.

För att förstå de bakomliggande mekanismer som leder till Kongos exploatering måste det historiska analysperspektivet åberopas. Afrika blev del av världssystemet under 1800-talet då ekonomiska och politiska faktorer ledde till att de starka

europiska länderna expanderade deras imperier runt världen i form av kolonialism. Innan kolonialtiden var världssystemet bundet till dess ursprungliga Europa. De ekonomiska förutsättningarna som skapades då Afrika blev en del av periferin gjorde att slavarbete inte längre blev ekonomiskt rationellt (Wallerstein, 1979: 28). Istället för att importera slaver blev det billigare att betala lönarbetare löner för att växa avsalu grödor på plats, eftersom att hämta slavar från Afrika för användning på andra ställen ledde till en lägre produktivitet i de områden där slavarna hämtades. På så vis ledde detta till en lägre produktivitet i överskottsproduktionen för världsekonomin (*ibid.*: 29). Detta ledde till uppbyggandet av kolonier vars syfte var att producera råvaror för användandet av kärnan. Därför har det koloniala arvet lett till exploatering och underutveckling av Kongo.

Kongos plats i världssystemet är i den underutvecklade periferin, trots dess naturrikedomar. Vid år 1885 blev Kongo dock en del av systemet genom att landet användes som resurs bas för Leopold, och senare, från 1908, för Belgien. Råvaror som gummi och elfenben fraktades till Belgien vilket gjorde både Leopold och Belgien mycket rika (Hochschild, 1998: 357). På detta vis subventionerade exploateringen och fattigdomen i Kongo (periferin) den ökande levnadsstandarden i Belgien (kärnan). Under tiden då Kongo var en koloni (1885-1960), byggdes institutioner upp med det enda syftet att dra maximal nytta av landets naturresurser och göra Belgien till ett storslaget imperium (*ibid.*: 52). Leopold och Belgien höll landet i ett järngrepp under kolonialtiden, och under bara trettio år (1890-1920) dödades mer än 10 miljoner människor i Kongo, vilket var minst halva befolkningen (*ibid.*: 302). Vid Kongos självständighet lämnades ett maktvakuum, svaga institutioner och korruption, och det största politiska hoppet, i form av Patrice Lumumba mördades brutalt (*ibid.*: 389). Detta har lagt grunden till dagens extremt svaga stat. Som **Figur 2** visar, är mesta delen utav de företag som exploaterar Kongos mineraler registrerade i Belgien – vilket visar hur det koloniala arvet lever kvar idag. Den svaga staten, som ytterligare försvagades och korrumpades under Mobutus ruinerande styre, har gjort det lätt för kärnan att exploatera landet. Den globala marknaden gör det möjligt för företag att välja stater som kan tjäna deras vinstintressen (Wallerstein, 2004: 49), även om detta innebär en humanitär katastrof.

	Företagsnamn	Registreringsort
1.	AFRICAN TRADING CORPORATION SARL	South Africa
2.	AFRIMEX	United Kingdom
3.	AHMAD DIAMOND CORPORATION	Belgium
4.	A.H. PONG & SONS	South Africa
5.	A. KNIGHT INTERNATIONAL LTD	United Kingdom
6.	A & M MINERALS AND METALS LTD	United Kingdom
7.	ALEX STEWART LTD (ASSAYERS)	United Kingdom
8.	AMALGAMATED METAL CORPORATION PLC	United Kingdom
9.	AMERICA MINERAL FIELDS (AMFI)	USA
10.	ANGLO AMERICAN PLC	United Kingdom
11.	ANGLOVAAL MINING LTD	South Africa
12.	ARCTIC INVESTMENT	United Kingdom
13.	ASA DIAM	Belgium
14.	ASA INTERNATIONAL	Belgium
15.	ASHANTI GOLDFIELDS	Ghana
16.	AVIENT AIR	Zimbabwe
17.	BANRO CORPORATION	South Africa
18.	BARCLAYS BANK	United Kingdom
19.	BAYER A.G.	Germany
20.	B.B.L. BANKING	Belgium
21.	BELGOLAISE	Belgium
22.	CABOT CORPORATION	USA
23.	CARSON PRODUCTS	South Africa
24.	CHEMIE PHARMACIE	The Netherlands
25.	COGECOM	Belgium
26.	C. STEINWEG NV	Belgium
27.	DARA FOREST	Thailand
28.	DAS AIR	United Kingdom
29.	DE BEERS	United Kingdom
30.	DIAGEM BVBA	Belgium
31.	EAGLE WINGS RESOURCES INTERNATIONAL	USA
32.	ECHOGEM	Belgium
33.	EGIMEX	Belgium
34.	ENTREPRISE GENERALE MALTA FORREST	DRC
35.	EUROMET	UK
36.	FINCONCORD SA	Switzerland
37.	FINMINING	Saint Kitts
38.	FIRST QUANTUM MINERALS	Canada
39.	FLASHES OF COLOR	USA
40.	FORTIS	Belgium
41.	GEORGE FORREST INTERNATIONAL AFRIQUE	DRC
42.	HARAMBEE MINING CORPORATION	Canada
43.	H.C. STARCK GMBH & CO KG	Germany
44.	IBRYV AND ASSOCIATES LLC	Switzerland
45.	INTERNATIONAL PANORAMA RESOURCES CORP	Canada
46.	ISCOR	South Africa
47.	JEWEL IMPEX BVBA	Belgium
48.	KABABANKOLA MINING COMPANY	Zimbabwe
49.	KEMET ELECTRONICS CORPORATION	USA
50.	KHA INTERNATIONAL AG	Germany
51.	KINROSS GOLD CORPORATION	USA
52.	K & N	Belgium
53.	KOMAL GEMS NV	Belgium
54.	LUNDIN GROUP	Bermuda
55.	MALAYSIAN SMELTING CORPORATION	Malaysia
56.	MASINGIRO GMBH	Germany
57.	MELKIOR RESOURCES INC	Canada
58.	MERCANTILLE CC	South Africa
59.	MINERAL AFRIKA LIMITED	United Kingdom
60.	NAC KAZATOMPROM	Kazakhstan
61.	NAMI GEMS	Belgium
62.	NINGXIA NON-FERROUS METALS SMELTER	China
63.	OM GROUP INC	USA
64.	OPERATION SOVEREIGN LEGITIMACY (OSLEG) PVT LTD	Zimbabwe
65.	ORION MINING INC.	South Africa
66.	PACIFIC ORES METALS AND CHEMICALS LTD	Hong Kong
67.	RAREMET LTD	Saint Kitts
68.	SARACEN	South Africa
69.	SDV TRANSINTRA	France
70.	SIERRA GEM DIAMONDS	Belgium
71.	SLC GERMANY GMBH	Germany
72.	SOGEM	Belgium
73.	SPECIALITY METALS COMPANY SA	Belgium
74.	STANDARD CHARTERED BANK	U.A.E.
75.	SWANEPOEL	South Africa
76.	TENKE MINING CORPORATION	Canada
77.	THORNTREE INDUSTRIES (PVT) LTD	Zimbabwe
78.	TRACK STAR TRADING 151 (PTY) LTD	South Africa
79.	TRADEMET SA	Belgium
80.	TREMALT LTD	Belgium
81.	TRINITECH INTERNATIONAL INC	USA
82.	TRIPLE A DIAMONDS	Belgium
83.	UMICORE	Belgium
84.	VISHAY SPRAGUE	USA and Israel
85.	ZINCOR	South Africa

Figur 2 (Conflict Minerals, 2011)

5.2 Den svaga staten

Idag är den Kongolesiska staten fattig, regeringen är svag och har därför svårt att kontrollera mineralexploateringen i gruvorna samt dess export ut ur landet. Fattigdomen leder till mycket låga löner till bl.a. den statliga armén som istället vänder sig till gruvarbetarna genom att ta olaglig skatt när arbetarna tar sig in och ut ur gruvområdet. Det är inte ovanligt att högt uppsatta beslutsfattare är delaktiga i denna form av korruption. (De Koning, 2011: 20-21). De låga och ibland obefintliga lönerna har lett till defektioner från armén, och fortsatt konflikt i östra Kongo sedan april 2012 (Al Jazeera, 2012).

I enighet med världssystemteorin, så koncentreras ekonomiskt överskott hos den korrumpade staten och dess elit istället för att vara grundad i produktiv verksamhet (Wallerstein, 2004: 88). Trots att mineralerna rent geografiskt ligger inom Kongos territorium så är inte staten ägare till all mark där mineralerna bryts (Trefon, 2011: 36). Internationella företag och investerare är så starka i Kongo att möjliga lagstiftningar mot mineralexploatering (så som den mycket svaga lagen *Mining Code* från 2002) motverkas och den svaga staten har svårt att motstå, vilket leder till ökad korruption och en förstärkt elit (De Koning, 2011: 30). På detta vis har den kongolesiska staten, representerad av vissa korrumpade individer, sålt mark till internationella företag genom gruvlicenser (Trefon, 2011: 36).

5.3 Kongos förhållande till semi-periferin

Kongo är en resursbas för både kärna och semiperiferi samt grunden till en del av utvecklingen i de två andra strukturella positionerna. Genom att se på det ekonomiska utbytet mellan Kongo och omvärlden genom det världssystemteoretiska perspektivet kan den kontinuerliga exploateringen förklaras. Kongos förhållande till semi-periferin kan med fördel exemplifieras med Kina, som är en utav den största importören av kongolesiska mineraler. Kina är en del av semi-periferin då landets ekonomi har vuxit, men befinner sig i en mellanposition där den producerar för kärnan, och suger upp resurser ur periferin (Wallerstein, 1999: 43-45). Utveckling och välfärd i Kina är låga, men dock högre än i periferin. Till Kongo erbjuder Kina utveckling i form av infrastruktur och bygge av sjukhus och skolor i utbyte mot mineraler. Dock är Kinas

‘utvecklingsbistånd’ ej särskilt effektivt för att involvera lokal arbetskraft (Trefon, 2011: 35). I en affär som kommit att kallas ‘the deal of the century’ har Kina bytt ca 11 miljoner ton mineraler över 25 år mot ett lån på 6.2 miljarder USD som ska modernisera infrastrukturen och gruvindustrin i Kongo (Global Witness, 2011: 14-17). Förhandlingen krävde inget statligt godkännande vilket visar på att eliternas ekonomiska intressen prioriteras framför Kongos politiska intressen (Trefon, 2011: 36). Den politiska instabiliteten i Kongo underlättar exploatering av landet genom denna intresseprioritering. Omvärlden tjänar alltså på Kongos instabilitet.

5.3.1 Ojämnt utbyte

Det positiva med samarbetet är att Kina medverkar i Kongos grundläggande uppbyggnad och landets modernisering, medan nackdelen däremot är att de ekonomiska vinstmöjligheterna inte är ömsesidiga. Ojämn utbyten som dessa är en utav de mekanismerna som skapar en växande ojämlikhet i världen. Kina kan med de mineraler de köper producera produkter som sedan kan säljas till ett högre pris och öka deras vinster. Detta beror på att de produkter som produceras med dessa mineraler är avancerade produkter som åkallar höga marknadspriser. Den infrastruktur som Kongo får i gengäld är mycket viktig för landets uppbyggnad, men kommer ej att tillföra en stor ekonomisk förtjänst. Detta eftersom Kongo ej har möjlighet att producera varor utifrån de resurser som de har, eftersom de saknar de faktorer som gör det möjligt för inhemska företag att etablera sig, så som teknologi, infrastruktur, och politisk stabilitet. Men, enligt värdssystemteorin så är detta inte någon slump utan är snarare grundat i den historiska utvecklingen av världssystemet, och även det internationella handelssystemet. Det ojämna utbytet ger Kongo en mycket nedsatt förhandlingsförmåga, eftersom den ekonomiska underordningen betyder att Kongo har underhanden i internationella förhandlingar. Detta visar The Deal of the Century, vilket representerar ett mycket ojämnt utbyte som resultat av den ojämna förhandlingsförmågan. En vidare anledning till det ojämna utbytet som växt fram är det koloniala arvet, som nämnts tidigare, som är en stor del av förklaringen till varför Kongo, nu befinner sig i denna position.

5.4 Kongos förhållande till kärnan

Enligt teorin är en av de primära skillnaderna mellan de strukturella positionerna vinstmöjligheterna och arbetsförhållanden (Wallerstein, 2004: 17). I kärnan finns de tillverkare till våra elektronikprodukter baserade (som Apple och Dell i USA, Sony i Japan osv). Här är även de banker och mineralföretag baserade (Barclays, Fortis, De Beers, ovs). Detta kan ses i **Figur 2** som visar företag som är involverade i handeln med mineraler som bidrar till exploateringen, orättvisan, fattigdomen och konflikten i Kongo, enligt den specificerade organisationen *Conflictminerals*, baserat på FN rapporter mellan 2003 och 2009 (Conflictminerals, 2009). Dessa företag grundar mycket av deras vinst och konkurrenskraft på att de har tillgång till billig arbetskraft och billiga resurser, och båda dessa finns i överflöd i Kongo. Företagen hade kunnat välja andra producenter av mineraler coltan och cassiterite så som Brasilien, Kanada, Malaysia, Thailand, Kina eller Australien, (vilka visserligen många företag gör), men utvinning av vissa av dessa mineraler i Kongo kan vara billigare på grund av den svaga staten, korruptionen och förhandlingskraften (Global Witness, 2005). Den instabilitet som råder i Kongo, blir med andra ord en tragisk konkurrens fördel för landets mineraler (De Koning, 2011: 15).

Som tidigare nämnts är det kapitalistiska världssystemet fördelaktigt för företag i kärnan med en monopoliserad världsmarknad och det är just detta som är fallet i denna studie. Marknaden har alltid varit driven av vinst och kärnan utmärks av att monopol är skapat genom den starka staten, för att primärt gynna kapitalisterna. I det kapitalistiska systemet måste man konkurrera för att inte bli utkonkurrerad. Detta gäller dock för fria marknader, men monopolet förvränger situationen på grund av den makt kärnan har att bibehålla kapitalackumuleringen. Kongo, som tillsammans med andra länder i periferin befinner sig utanför monopolet, konkurreras ut vilket därmed ökar polariseringen mellan kärna och periferi. Förutom konkurrens, leder kärnans monopol till att periferin måste agera på det internationella planet på kärnans termer. Ett exempel som kan nämnas är kärnans monopol och kontroll över det internationella finansiella systemet. När Kongo ansöker om lån, som de många gånger gjort, går detta genom Världsbanken och den Internationella Valutafonden. Dessa organisationer är kontrollerade av kärnan och därmed blir utlåningen på deras termer (Amin, 1997:

17-18). Dessa villkor har gjort sig ökända i form av bl.a. strukturanpassningsprogram osv.

Den kontinuerliga exploateringen av naturresurser är en instrinsisk del av det kapitalistiska systemet, som endast ser på kortsiktiga vinsterna. Då kapitalismen frodar på oändlig ackumulation, är det irrationellt med hänsyn till både miljö och samhälle (*ibid.*: 18). På detta vis är Kongos resurser en del av denna kontinuerliga process - och de viktiga resurserna till den avancerade tekniken som används i kärnan utvinns i landet även om det leder till orättvisa.

5.4.1 Teknikmonopolet hos kärnan

Ur Hornborgs perspektiv, approprieras kongolesisk tid och rum till förmån av kärnans besparande av tid och rum i form av teknologi. Den avancerade teknologi som utvecklas i kärnan kräver resurser från periferin. Ett exempel på detta är dagens allestädes närvarande smartphones - som alla innehåller cobolt och cassiterit (men även guld i somliga fall) som bryts i Kongo (Dailey, 2012). Dessa telefoner har enligt många revolutionerat vårt dagliga liv - effektiviserar vår tid och tillåter oss att vara mer produktiva. Få smartphone användare inser det verkliga värdet av deras telefoner - inte i form av sedlar men snarare i form av den arbetskraft som krävts för att producera den. Med andra ord så är teknologin en strategi för att spara kärnan tid och rum, medan tid (i form av arbetskraft) och rum (i form av den fysiska mark som används för att bryta mineralerna). Denna tid är underbetald, och ofta i slav likande förhållanden, och marken skulle ha kunnat användas till något annat produktivt, så som odling av mat som använts lokalt. Denna arbetskraft är avhumaniserad så att produktanvändarna inte har någon förståelse att det faktiskt är människor som slitit för att produkten ska kunna produceras. Alla transaktioner sker nu istället på ansiktslösa marknader där de mänskliga mötena glömts bort. Med internetförsäljning och de ökade distanserna som är resultat av ökad globalisering träffar köpare sällan säljaren. Med andra ord avhumaniserar marknaden ekonomin och detta kan leda till negativa effekter för de producenter och arbetare som inte räknas med av konsumenter. För att göra det hela värre, så säljs mycket av det färdig använda elektroniska skräpet tillbaka till periferin där man återanvänder bl.a. de mineraler som sitter på datorchip och dyl. (Dicken, 2011: 472).

Denna exploatering sker inte av direkt illvilja men snarare av systemets struktur. Det är ekonomiskt rationellt att göra det - svaga stater, billig arbetskraft, och billiga råvaror är alla faktorer som ger företag mer konkurrenskraft i det kapitalistiska ekonomiska systemet (Hornborg, 2012).

5.5 Avslutning

Avslutningsvis så har denna analys sökt förklara den strukturella exploateringen som drabbar Kongo på grund av dess positionering i världssystemet och dess mineralrikedom. Den svaga staten, positionerad i periferin utnyttjas av både semi-periferin och kärnan. Det ojämna utbytet mellan kärnan, semi-periferin och periferin betyder att Kongo är relegerad till en mycket svag ställning på det internationella planet, där det är på mottagarsidan av kärnans monopol. Alla dessa faktorer bidrar till exploateringen som pågår.

6 SLUTSATS

Denna studie har visat hur Kongo systematiskt är utsatt för en global exploatering. Kongo är exploaterat på grund av dess periferala status. Men, enligt världssystemteorin skulle Kongo exploatera andra länder om det befann sig i kärnan. Prioriteringen av kapitalackumuleringen som är en bakomliggande mekanism som ligger bakom exploatering av mineralerna i Kongo. Med andra ord finns exploateringen som en inneboende aspekt av det kapitalistiska världssystemet. Analysen har visat att ett flertal mekanismer kan utpekas som ansvariga för Kongos exploatering. Dessa är: 1) den specifika historiska inkorporeringen av Kongo i världssystemet genom kolonialismen och resursplundringen på slutet av 1800-talet och början av 1900-talet, 2) det kapitalistiska ekonomiska systemet vars fundament går ut på kontinuerlig ackumulering vilket kräver oändliga resurser, och hård konkurrens vilket kräver låga löner osv, 3) den svaga och korrumperade staten som inte kan motstå berikandet av eliten genom utvinningsavtal osv, 4) den periferala ställningen i handlande med större makter, vilket leder till små möjligheter till jämställda förhandlingar och 5) kärnans monopol på teknologi, produktionsmöjligheter, makt osv vilket betyder att Kongo inte har något val än att gå igenom kärnans kanaler vid interaktion på den internationella arenan och marknaden.

Denna studie visar att det kapitalistiska systemet är mycket starkt, och påverkar nästan alla aspekter av samhällens utveckling. Från en gruva under marken djupt in i den kongolesiska djungeln, till de datorer som denna uppsats skrivs på och alla människor som är delaktiga i processen mellan gruvan och tangentbordet, så är vi alla delaktiga i detta ekonomiska system, och dess ofta oönskade men inneboende effekter. Trots att vi är inblandade så förstår vi inte den verkliga kostnaden av våra produkter, som, genom deras produktion och utvinning, ofta bryter mot de mänskliga rättigheterna. Den finansiella krisen som har svept världen de senaste åren har visat precis hur beroende alla är av det ekonomiska systemet, även i kärnan. Exploateringen är alltså något som sker på grund av själva systemets struktur, och för att undvika den krävs en stor systematisk förändring för att skapa en mer likställd framtid. Wallerstein menar dock att detta världssystem redan är inne i en krisfas vilket kan leda till en revolutionerande förändring, och en uppbyggnad av ett nytt

världssystem (Hobden & Wyn Jones, 2008: 149). Frågan är om det blir ett jämställt sådant?

* * *

“We will count not only on our enormous strength and immense riches but on the assistance of numerous foreign countries whose collaboration we will accept if it is offered freely and with no attempt to impose on us an alien culture of no matter what nature”

Patrice Lumumba, 1960 (Beat Knowledge, 2011)

* * *

7 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING

Denna forskning har fokuserat på hur Kongo påverkas av den perifera positionen som landet har i världssystemet. På grund av studiens begränsningar har den ej kunnat forska vidare på hur detta skulle kunna förändras. En mycket relevant och intressant framtida studie skulle därmed kunna fortsätta på detta ämne - hur kan Kongo ta sig ur den systematiska exploatering som omfamnar landet nu? En sådan studie skulle kunna vara mer fokuserad på faktiska politiska strategier och möjligheter.

Under tiden då denna studie genomförts, har den tidigare avstannade konflikten i Kongo blossat upp igen och tiotusentals civila har tvingats fly den pågående rebelloffensiven i östra Kongo (Al Jazeera, 2012). Har detta någon påverkan på hur landets mineraler kommer exploateras i framtiden, och kommer det leda till en svagare eller starkare stat? Detta är naturligtvis spekulationer, men inom en snar framtid, när man kommer kunna se tillbaka på händelserna, skulle en sådan studie vara mycket intressant för att fortsätta på temat.

Man hade också kunnat belysa grannländernas påverkan på exploateringen och smuglingen av mineraler från Kongo. Syftet hade då varit att fördjupa sig i vilka mekanismer som påverkar ländernas beteende, kanske ur ett Realistiskt politiskt perspektiv. Detta skulle ge en mycket kompletterande bild på konflikten i Stora sjöarna-regionen till den som denna studie har kommit fram till.

8 KÄLLFÖRTECKNING

- Al Jazeera, 2012. "DR Congo Troops Shell Rebel Bases," *Al Jazeera*. 18 May 2012. Accessed 18 May 2012. <http://www.aljazeera.com/video/africa/2012/05/20125181131799659.html>
- Amin, Samir, 1997. *Kapitalismen i globaliseringens tid*. Gunnar Stensson (övers.). Göteborg: Daidalos.
- Barboza, Stephen, 2011. "Congo's \$6bn China accord: deal of the century or Africa's 'Great Chinese Takeout'?" *The Atlanta Post*. 3 March, 2011. Accessed: 17 May, 2012. <http://www.trademarksa.org/node/3894>
- BBC, 2011. "Inside DR Congo" BBC News. Map. 20 December, 2011. Accessed: 19 May, 2012. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-16251401>
- Beat Knowledge, 2011. "Tribute to Patrice Lumumba on the 50th Anniversary of his assassination," *Beat Knowledge*. Blog. 17 January, 2011. Accessed 20 May, 2012. <http://www.beatknowledge.org/2011/01/17/lumumba-tribute/>
- Beer & Boswell, 2002. "The Resilience of Dependency Effects in Explaining Income Inequality in the Global Economy: A Cross-National Analysis," 1975–1995," *Journal of World-Systems Research*. Vol. 8, No. 1. p30-59. <http://jwsr.ucr.edu/archive/vol8/number1/pdf/jwsr-v8n1.pdf>
- Bell, Judith, 2006. *Introduktion till forskningsmetodik*. uppl 4:6. Malmö: Holmbergs
- Chalmers, A.F., 1999. *What is This Thing Called Science?* 3rd ed. Indianapolis: Hackett Publishing Company, Inc.
- Chase-Dunn, m.fl., 2000. "Appendix to: Trade Globalization since 1795: Waves of Integration in the World System," *American Sociological Review*, February 2000. <http://conflictminerals.org/us-canadian-companies-involved-in-congo/>
- Conflict Minerals, 2009. "Companies Named in UN Report," *Conflict Minerals, Friend of the Congo*. 29 November, 2009. Accessed: 15 May, 2012. <http://conflictminerals.org/us-canadian-companies-involved-in-congo/>
- Dailey, Kate, 2012. "How to offset your 'conflict mineral' guilt" *BBC News*. 19 January, 2012. Accessed 15 May, 2012. <http://www.bbc.co.uk/news/magazine-16535620>
- De Koning, Ruben, 2011. *Conflict Minerals in the Democratic Republic of the Congo: Aligning Trade and Security Interventions*. SIPRI Policy Paper No. 27, June.
- Dicken, Peter, 2011. *Global Shift: Mapping the Changing Contours of the World Economy*. 6th ed. London: Sage Publications Ltd.

- FN 2012. Kontoret för *FNs Högkommissarie för mänskliga rättigheter*. FN. (Hämtad 2010-05-17)
<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=41972&Cr=Democratic&Cr1=Congo>
- Global Witness, 2011. "China and Congo: Friends in Need," *Global Witness*. March 2011.
http://www.globalwitness.org/sites/default/files/library/friends_in_need_en_lr.pdf
- Global Witness, 2005. "Under-Mining Peace," *Global Witness*. June 2005.
<http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/Under-Mining%20Peace.pdf>
- Goldfrank, Walter L. 2000. "Paradigm Regained? The Rules of Wallerstein's WorldSystem Method. *Journal of World-Systems Research*. Vol. 6. N. 2 pp. 150-195
- Gustavsson, Bengt, 2009. *Kunskapande metoder - inom samhällsvetenskapen*. 3:e uppl. Malmö: Holmbergs
- Hobden, Stephen - Wyn Jones, Richard, 2008. "Marxist Theories of International Relations" *The Globalization of World Politics*. John Baylis m.fl. (red.). 4 uppl. Oxford: Oxford University Press. s143-159.
- Hochschild, Adam, 1998. *Kung Leopolds vålnad*. Stockholm: Ordfront.
- Hornborgs, Alf, 2012. "Myten om maskinen", Föreläsning Smålands Nation, Lund, 10 April 2012.
- Kingsolver, Barbara, 1998. *The Poisonwood Bible*. London: Faber & Faber.
- Merideth, Martin, 2005. *The State of Africa*. London: Simon & Schuster UK Ltd.
- Morgan, M.J., 2009. "DR Congo's \$24 Trillion Fortune," *African Business*. 1 February 2009. Accessed: 15 May, 2012.
[http://www.thefreelibrary.com/DR+Congo's+\\$24+trillion+fortune.-a0193800184](http://www.thefreelibrary.com/DR+Congo's+$24+trillion+fortune.-a0193800184)
- Nederveen Pieterse, Jan, 1988. "A Critique of World-System Theory". *International Sociology*. Vol.3. No. 3. P251-266.
- Prunier, Gerard, 2009. *Africa's World War*. New York: Oxford University Press.
- Rice, Keith E., 2011. "Marxist Critiques of Development, Part 2," *Integrated Socio-Psychology*. Accessed 10 May, 2012.
http://www.integrationsociopsychology.net/wpimages/wpc6321122_1a.png
- Trefon, Theodore, 2011. *Congo Masquerade - The Political Culture of Aid*

- Inefficiency and Reform Failure*. New York: St Martin's Press
- van de Walle, Nicolas, 2001. *African Economies and the Politics of Permanent Crisis, 1979-1999*. New York: Cambridge University Press.
- Wallerstein, Immanuel, 2007. *Världssystemanalysen*. Oskar Söderlind (övers.). 2:a uppl. Hägersten: TankeKraft Förlag.
- Wallerstein, Immanuel, 2006. *Worldssystems analysis - An introduction*. 4:e uppl. Duke: Duke University Press.
- Wallerstein, Immanuel, 1999. *The End of the World as we Know it: Social Science for the Twenty-First Century*. Minnesota: University of Minnesota Press
- Wallerstein, Immanuel, 1979. *The Capitalist World Economy*. Paris: Cambridge University Press.
- World Bank, 2012. "GDP per capita (in current USD)" Data. Accessed 18 May, 2012. <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?page=3>